

בש"פ 5611/22 - מוחמד עזאזה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5611/22

לפני: כבוד השופטת ר' רונן

העורר: מוחמד עזאזה

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום
17.8.2022 במ"ת 31703-04-22, שניתנה על ידי
כב' השופטת ע' הוד

תאריך הישיבה: ב' באלול התשפ"ב (29.8.2022)

בשם העורר: עו"ד עאדלבויראת

בשם המשיבה: עו"ד עמרי כהן

החלטה

1. לפניי ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופטת ע' הוד) מיום 17.8.2022 במ"ת 31703-04-22, בגדרה דחה בית המשפט קמא את בקשתו של העורר לעיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט ג' אזולאי) והורה על מעצרו עד תום ההליכים.

רקע והליכים קודמים

2. ביום 17.4.2022 הוגש נגד העורר כתב אישום המייחס לו עבירה של חבלה בכוונה מחמירה בהתאם לסעיף עמוד 1

329(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ועבירה של החזקת סכין בהתאם לסעיף 186(א) לחוק העונשין. על פי עובדות כתב האישום, העורר מואשם בכך שדקר את המתלונן בבטנו ובידו השמאלית עקב סכסוך משפחות בכפר מוקייבלה.

בד בבד עם הגשת כתב האישום, הוגשה בקשה לעצור את העורר עד תום ההליכים. מאחר שבין הצדדים לא הייתה מחלוקת באשר לקיומה של תשתית ראייתית הקושרת את העורר לחשדות המיוחסים לו, התמקד הדיון באפשרות להסתפק בחלופת מעצר חלף מעצר עד תום ההליכים מאחורי סורג ובריח. לשם כך הופנה העורר לשירות המבחן לצורך הגשת תסקיר בעניינו.

3. תסקיר מעצר ראשון בעניינו של העורר הוגש ביום 9.6.2022. כעולה מתסקיר המעצר, שירות המבחן העריך כי קיים סיכון לא מבוטל להתנהגות אלימה חוזרת מצד העורר וכי מידת הסיכון הספציפי שנשקף ממנו כלפי המתלונן אף עולה באופן ניכר. כמו כן, שירות המבחן בחן את חלופת המעצר שהוצעה ומצא אותה כלא מתאימה. זאת לאור העובדה שהמפקחים העיקריים שהוצעו לא נמצאו מתאימים. נקבע כי החלופה אינה מבטיחה פיקוח אנושי הדוק ורציף ואינה מסוגלת להתמודד עם הסיכון הפוטנציאלי שטמון בהתנהגותו של העורר. בנסיבות אלה, קבע שירות המבחן כי אין חלופת מעצר ראויה ולכן לא המליץ על שחרור העורר ממעצר.

ביום 13.7.2022 התקיים דיון בעניינו של העורר בפני בית המשפט קמא. העורר הציע חלופת מעצר אחרת בכפר דבוריה אצל דודתו ודודו. אלו הוצעו כמפקחים עיקריים בנוסף לשני מפקחים משניים. ביום 17.7.2022 קבע בית המשפט (כב' השופט ג' אזולאי), לאחר שבחן את המפקחים העיקריים המוצעים, כי לא מצא אותם כמתאימים, בעוד ששני מפקחי המשנה נבדקו זה מכבר על-ידי שירות המבחן ונפסלו על-ידיו מלשמש כמפקחים.

בית המשפט עמד על כך כי תנאי בסיסי לשחרור ממעצר הוא האמון שניתן לתת בנאשם שלא יפר את התנאים, וקבע כי במקרה זה קשה לסמוך על העורר שישמור על תנאי השחרור. זאת בפרט לאור עילת המעצר הסטטוטורית בעבירות שיוחסו לו וכאשר קיים סכסוך מתמשך בין משפחתו של העורר למשפחתו של המתלונן. משכך, נקבע כי "חלופת המעצר במקרה זה צריכה להיות הדוקה יותר, מחמירה יותר, על מנת לאיין מסוכנותו של המשיב". בהתאם לכך, הורה בית המשפט על מעצרו של העורר עד תום ההליכים, תוך שצוין כי ככל שתוצע חלופת מעצר אחרת, יוכל לדון בה (להלן: ההחלטה מיום 17.7.2022).

4. ביום 25.7.2022 הגיש העורר בקשה לעיון חוזר בהחלטה מיום 17.7.2022 והציע במסגרתה חלופת מעצר שלישית (להלן: חלופת המעצר השלישית). בהתאם לחלופה זו, בית המשפט התבקש לבחון התאמת מפקחים חדשים מוצעים, כאשר נטען כי ניתן גם לעבות את החלופה באיזוק אלקטרוני ובערבויות מתאימות. באותו היום, ניתנה על-ידי בית המשפט קמא (כב' השופט י' בן-חמו) החלטה המורה על עריכת תסקיר משלים שיבחן את התאמת המפקחים.

בהתאם לכך הוגש ביום 11.8.2022 תסקיר משלים (להלן: התסקיר המשלים). במסגרת התסקיר המשלים התייחס שירות המבחן - כפי שהורה לו בית המשפט - למפקחים המוצעים וקבע כי הוא התרשם לחיוב מהם ומיכולתם להוות גורם סמכותי עבור העורר. מאידך גיסא, התרשם שירות המבחן כי הסכסוך בין המשפחות עודו פעיל, וכי שחרורו של העורר עלול להוביל להחרפה בקונפליקט, שעלולה להוביל להישנות המעשים בגינם נעצר. בהתבסס על אלה, מצא

שירות המבחן כי "יש צורך בעיבוי מערך הפיקוח המוצע באמצעים חיצוניים אשר יכולים להציב לו גבול מוחשי". לאור זאת התקשה שירות המבחן להמליץ באופן חיובי בעניין שחרורו של העורר למעצר בית.

5. ביום 17.8.2022 התקיים דיון בבקשה לעיון חוזר בפני בית המשפט קמא (כב' השופטת ע' הוד). באותו היום ניתנה על-ידי החלטה לפיה לאור תסקיר שירות המבחן ובשים לב שטרם חלף פרק זמן סביר מההחלטה הקודמת (קרי; ההחלטה מיום 17.7.2022) אין מקום לשנות ממנה, וכן נקבע כי אין בחלופה המוצעת כדי לאיין את מסוכנותו של העורר. על החלטה זו הוגש הערעור שבפני.

טענות הצדדים

6. בערר נטען כי בית המשפט קמא טעה כאשר קבע כי טרם חלף זמן סביר מההחלטה מיום 17.7.2022 ולכן אין מקום לשנותה. זאת מאחר שמהחלטה מיום 17.7.2022 עולה כי מדובר בתיק שמתאים לחלופת מעצר ככל שתוצע כזו שהיא טובה וראויה. לטענת העורר, תסקיר שירות המבחן מיום 11.8.2022 מעיד על כך שאין המדובר בהמלצה שלילית ולכן יש לבית המשפט שיקול דעת רחב.

עוד עולה מהתסקיר לשיטת העורר כי למעשה חלופת המעצר השלישית היא חלופה ראויה ומתאימה, וכל שנדרש הוא חיזוקה באיזוק אלקטרוני ובערבויות מתאימות. לטענתו, שירות המבחן לא המליץ על כך משום שבהתאם להנחיות משרד העבודה והרווחה, שירות המבחן ימליץ על מעצר בפיקוח אלקטרוני רק אם התבקש להתייחס לכך בהחלטה מפורשת. הוא הוסיף וטען כי יש לאשר חלופת מעצר זו, הנותנת מענה לנושא המסוכנות אף אם אין מדובר במענה מוחלט והרמטי.

7. העורר התייחס גם להערכת מסוכנותו על-ידי שירות המבחן. לטענתו, מהתסקיר הראשון עולה שהערכת המסוכנות מבוססת בעיקר על כך שהעורר לא לקח אחריות ולא הודה במיוחס לו. זאת למרות שבהתאם לפסיקה בעניין זה, אין לזקוף לחובתו של העורר את העובדה כי הוא כופר באשמתו, וסוגיה זו אמורה להתברר במהלך ניהול התיק העיקרי. העובדה ששירות המבחן נתן לעניין זה משקל מהווה נימוק המצדיק בחינה מחודשת של ההמלצה שנתן. עוד טען העורר כי גם בפער בין האופן בו תיאר העורר את אורחות חייו לבין האישומים המיוחסים לו, אין כדי לשלול את האפשרות להסתפק בחלופת מעצר.

8. בדיון בפני חזר בא-כוח העורר על טענותיו. הוא הוסיף וטען כי מהתסקיר המשלים עולה שלשיטת שירות המבחן יש לעבות את הפיקוח האנושי בפיקוח נוסף וכי העורר מסכים לכך. עוד הוא ציין כי העורר נמצא במעצר קרוב לחמישה חודשים וטען כי תקופת המעצר "השאירה חותם בנפשו".

9. מנגד, טענה המשיבה כי מהתסקירים שהוגשו בעניינו של העורר עולה שקיים סיכון לא מבוטל מצידו להתנהגות אלימה אם ישוחרר. לטענתה, עמדת שירות המבחן לפיה החלופות שהוצעו אינן מספקות, אינה נובעת מהמפקחים המוצעים עצמם אלא בראש ובראשונה מהעורר ומשאר הנסיבות, ובהן קיומו של סכסוך מתמשך ופעיל בין משפחת העורר למשפחת המתלונן. כמו כן, טענה המדינה, בהחלטת בית המשפט קמא מיום 17.7.2022 נקבע תנאי

בסיסי לשחרור העורר והוא האמון שניתן לתת בו שלא יפר את תנאי שחרורו, בעוד שבמקרה זה קשה לסמוך על העורר כאשר קיים סכסוך מתמשך בין המשפחות.

לכן, לעמדת המשיבה, יש לאמץ את קביעת בית המשפט קמא מיום 17.8.2022 לפיה אין שינוי במסוכנות העורר ואין בהתרשמות החיובית מהמפקחים, במסגרת התסקיר המשלים, כדי לשנות זאת. עוד הוסיפה המדינה וטענה כי המלצת שירות המבחן היא שלילית, ולכן נדרשים טעמים מיוחדים כדי לסטות ממנה. ב"כ המשיבה הוסיף עוד כי בחלוף הזמן, אם "להבות הסכסוך" יירגעו, פתוחה הדלת בפני העורר להגיש בקשה לעיון חוזר.

דיון והכרעה

10. לאחר עיון בערר על נימוקיו ולאחר שמיעת טיעוני הצדדים בישיבה מיום 29.8.2022, אני סבורה כי דין הערר להתקבל כפי שיפורט להלן.

11. כאמור, לא הייתה בין הצדדים מחלוקת ביחס לקיומן של ראיות לכאורה לגבי העובדות נושא כתב האישום שהוגש נגד העורר. כמו כן, לאור האישומים המיוחסים לעורר נראה כי אין מחלוקת באשר לקיומה של עילת מעצר בשל של מסוכנותו. משכך הערר שבפני נסב על שחרורו של המבקש לחלופת מעצר.

השאלה העיקרית השנויה במחלוקת בין הצדדים היא האם ניתן, בנסיבות המקרה דנן ולאור מכלול החומר העומד בפני בית המשפט, לחזור ולשקול את אפשרות מעצרו של העורר בפיקוח אלקטרוני עם מפקחים הולמים שיאושרו על ידי בית המשפט והפקדת ערבויות.

12. כפי שפורט לעיל, עמד שירות המבחן בתסקיר ובתסקיר המשלים מטעמו על מסוכנותו של העורר, בפרט ביחס למתלונן ובני משפחתו. למעשה, עיון בערר מעלה כי אף העורר עצמו לא כפר בקיומו של סיכון כזה. המחלוקת אינה נוגעת אם כן לעצם קיומו של הסיכון אלא לשאלה האם ניתן לצמצמו באמצעות חלופת מעצר, באופן המאזן בין אינטרס ההגנה על שלום הציבור ותקינות ההליך השיפוטי לבין שיקולי ההגנה על חירותו האישית של העורר.

13. ראשית יצוין כי בית המשפט קמא בהחלטתו מיום 17.7.2022, השאיר פתח לדיון נוסף בחלופת מעצר אחרת, ככל שתוצע כזו. כמו כן, בית המשפט קמא אף הורה בהחלטתו מיום 25.7.2022 על עריכת תסקיר משלים. משכך, אני סבורה כי ניתן היה לדון בחלופת המעצר השלישית, אף שטרם "נשתנו נסיבות או עבר זמן ניכר מעת מתן ההחלטה" כלשונו של סעיף 52 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 העוסק במקרים בהם ניתן לקיים עיון חוזר בהחלטה הנוגעת למעצר, לשחרור או להפרת תנאי השחרור בערובה.

14. באשר לשאלה המרכזית הדרושה הכרעה במסגרת הערר - האם יש לקבל את חלופת המעצר השלישית שהוצעה על-ידי העורר, אני סבורה כי התשובה על כך היא בחיוב. אכן, כפי שציין בית המשפט קמא בהחלטתו מיום 17.7.2022, וכפי שטענה גם המדינה, מתן אמון בנאשם הוא תנאי לכך שבית המשפט ישקול את מעצרו שלא מאחורי סורג ובריוח (עמדתי על כך לאחרונה בבש"פ 5669/22 מדינת ישראל נ' הייב (26.8.2022)). כדי לבחון זאת נעזר בית

המשפט קמא בחוות דעת של גורם מוסמך, קרי בתסקיר של שירות המבחן.

15. בית משפט זה עמד לא אחת על כך כי תסקיר שירות המבחן הוא כלי עזר מקצועי המשמש את השופט ומסייע לו, אולם אין הוא כובל את שיקול דעתו (ראו: בש"פ 1246/13 מדינת ישראל נ' ברקאר, פסקה 13 (15.2.2013) (להלן: עניין ברקאר); בש"פ 5540/18 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (2.8.2018)). עוד נקבע כי "ראוי להבחין בין מקרים שבהם תסקיר שירות המבחן הינו שלילי ונחרץ, שאז יש מקום להנמקה כבדת משקל להחלטת בית המשפט לסטות מהתסקיר, לבין מקרים שבהם שירות המבחן מביע הסתייגות מסוימת משחרור לחלופת מעצר או נמנע מלהמליץ על שחרורו (להבדיל מעמדה נחרצת כנגד השחרור), שבהם יש לבית המשפט שיקול דעת רחב" (עניין ברקאר, פסקה 13).

בעניינו, הרי שלכל הפחות מדובר במקרה שבו תסקיר שירות המבחן אינו שלילי ונחרץ אלא מביע הסתייגות ו"מתקשה לבוא בהמלצה חיובית" בעניין שחרור העורר למעצר בית. לא זו אף זו; אני סבורה כי מדובר אף במקרה קל יותר ואין למעשה באימוץ חלופת המעצר השלישית, על כל רכיביה, כדי לסתור את מסקנותיו של שירות המבחן בתסקיר המשלים.

16. כאמור, בתסקיר המשלים עמד שירות המבחן על התרשמותו מהעורר ובתוך כך גם על הסיכון הלא מבוטל להתנהגות אלימה חוזרת מצידו. יחד עם זאת, במסגרת המלצתו, קבע שירות המבחן כי המפקחים המוצעים יכולים להוות גורם סמכותי המציב גבולות עבור העורר. לנוכח הסכסוך בין המשפחות, המאופיין בעת הזו "ברגשות עזים משני הצדדים" התקשה שירות המבחן בסופו של דבר להמליץ בחיוב על שחרורו של העורר למעצר בית.

אלא שחלופת המעצר השלישית שהציע העורר כוללת גם את האפשרות של מעצר בפיקוח אלקטרוני, בצירוף מפקחים מתאימים והפקדת ערבויות, ולא רק אפשרות של שחרור בתנאים של מעצר בית, עליו התקשה שירות המבחן להמליץ. באשר לאפשרות של מעצר בפיקוח אלקטרוני הרי שלכאורה אפשרות כזו כלל לא נבחנה על-ידי באופן מפורש. יחד עם זאת, נקבע כאמור בתסקיר המשלים כי "יש צורך בעיבוי מערך הפיקוח המוצע באמצעים חיצוניים אשר יכולים להציב לו גבול מוחשי".

העיבוי הרלוונטי שיש להניח כי אליו התייחס שירות המבחן הוא של מעצר בפיקוח אלקטרוני. מעצר כזה, שכשמו כן הוא – מעצר, הוא אמצעי משמעותי יותר מאשר שחרור העורר בתנאים של מעצר בית. מעצר בפיקוח אלקטרוני הוא אמצעי אשר יש בו כדי "להציב לעורר גבול מוחשי" יותר מאשר שחרור בתנאים מגבילים. לכן נראה כי גם לשיטת שירות המבחן עצמו מדובר בחלופה שבצירוף המפקחים שנבחנו על-ידי (ואשר הוא התרשם מהם לטובה), עשויה להוות חלופה ראויה למעצר מאחורי סורג ובריח.

משכך, נראה כי לאחר שבית המשפט המחוזי ביקש לבחון אפשרות של שחרור העורר ממעצר מאחורי סורג ובריח; לאחר ששירות המבחן התרשם לחיוב מהמפקחים שהוצעו על ידי העורר וציין כי הוא אינו ממליץ על שחרורו שכן הוא סבור כי יש לעבות את מערך הפיקוח; ומאחר שהעורר הציע "עיבוי" כזה בדמות מעצר בתנאים של פיקוח אלקטרוני – יש להיעתר לבקשתו.

17. לאור כל האמור לעיל, העורר יועבר למעצר בפיקוח אלקטרוני בצירוף המפקחים, או מי מהם, ששירות המבחן מצא אותם כמתאימים ובטוחות. רשות הפיקוח האלקטרוני מתבקשת להעביר בהקדם האפשרי חוות דעת בדבר אפשרות התקנתו אצל אחד מהמפקחים המוצעים שנבחנו על-ידי שירות המבחן בתסקיר המשלים. לאחר שתתקבל חוות הדעת, יובא עניינו של העורר בהקדם האפשרי לפני בית המשפט קמא על מנת שיורה על העברה למעצר בפיקוח אלקטרוני במקום שיימצא מתאים לכך על ידי רשויות הפיקוח; בצירוף המפקחים שהוצעו על ידי העורר ונבדקו על ידי שירות המבחן בתסקיר המשלים; והפקדת ערבויות. בית המשפט המחוזי יקבע את מכלול התנאים למעצר לפי מיטב שיקול דעתו.

העורר ימצא במעצר מאחורי סורג ובריח עד החלטה אחרת בעניינו.

ניתנה היום, ג' באלול התשפ"ב (30.8.2022).

ש ו פ ט ת
